

Šebelová, Zuzana

Základní reálie

In: Šebelová, Zuzana. *Stručné poznámky k Úvodu do dějin a kultury Itálie : (V.-XIX. století)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, pp. 5-6

ISBN 978-80-210-7073-8; ISBN 978-80-210-7076-9 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/131731>

Access Date: 02. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Základní reálie

Italská republika (Repubblica Italiana) leží na Apeninském poloostrově (Penisola Italiana; Penisola Appenninica) a na přilehlých ostrovech (Sicilia, Sardegna, Elba, Capri, Isole Lipari, Pantelleria aj.). Její rozloha je přibližně 301.300 km². Území Itálie je rozděleno na **20 krajů** (regioni), z nichž každý má své správní středisko (capoluogo): Piemonte – *Torino*, Valle D'Aosta – *Aosta*, Lombardia – *Milano*, Trentino-Alto Adige – *Trento*, Veneto – *Venezia*, Friuli-Venezia Giulia – *Trieste*, Liguria – *Genova*, Emilia-Romagna – *Bologna*, Toscana – *Firenze*, Umbria – *Perugia*, Marche – *Ancona*, Lazio – *Roma*, Abruzzo – *L'Aquila*, Molise – *Campobasso*, Campania – *Napoli*, Puglia – *Bari*, Basilicata – *Potenza*, Calabria – *Catanzaro*, Sicilia – *Palermo*, Sardegna – *Cagliari*. Hlavním městem (la capitale) Itálie je **Řím** (Roma).

V Itálii žije necelých 61.000.000 **obyvatel** (údaj z roku 2014), z toho necelých 4.500.000 jsou cizinci. Naopak přibližně stejný počet Italů žije v zahraničí. Příliv imigrantů do Itálie se začal zvyšovat od 90. let 20. století; nejvíce zastoupené národnosti jsou tyto: Rumuni, Albánci, Maročané, Čičané, Ukrajinci, Filipínci, Moldavané, Indové, Peruánci, Poláci, Tunisané, Egypťané aj.

Úředním jazykem je **italština** – románský jazyk, který vznikl po rozpadu Římské říše z tzv. vulgární neboli lidové latiny; spisovná italština se vyvíjela od 13. století z toskánského dialektu; kromě standardní italštiny dodnes existuje velké množství místních **dialektů**. Navíc v Itálii existují (a jsou ústavou chráněné) jazyky tzv. **historických menšin**: francouzština, franko-provensálština (Valle d'Aosta), okcitanština (horské oblasti v provinciích Cuneo a Torino), furlánština/friulština (Friuli-Venezia Giulia), slovinština (Friuli-Venezia Giulia), němčina (Alto Adige), rétorománština/ladino (Trentino-Alto Adige, Veneto), albánština (jižní Itálie, Sicílie), sardština (Sardinie), katalánština (Sardinie), řečtina (Puglie, Kalábrie), srbština a chorvatština (Molise).

Na italském území se nacházejí také dva samostatné státy – San Marino a Vatikán. **La Repubblica di San Marino s hlavním městem Città di San Marino** je nejstarší republikou v Evropě; její administrativní uspořádání má kořeny ve středověku. V sanmarinské republice žije přibližně 32.000 obyvatel na rozloze 61,5 km². Historické centrum města San Marino spolu s horou Monte Titano je od roku 2008 památkou zapsanou na Listině světového kulturního dědictví UNESCO.

Lo Stato della Città del Vaticano je nezávislý městský stát (0,44 km², necelý 1.000 obyvatel) na území Říma. Je sídlem Svatého stolce a papeže – římského biskupa a hlavy katolické církve. Z hlediska státoprávního je Vatikán teokratickou absolutní monarchií. Právní režim Vatikánu vymezují Lateránské dohody mezi Itálií a Svatým stolcem z roku 1929 a konkordát s Italskou republikou z roku 1984. Vatikán je od roku 1984 památkou zapsanou na Listině světového kulturního dědictví UNESCO.

Název **Itálie** nejprve označoval pouze jih dnešní Kalábrie, v průběhu 5. až 1. století př. n. l. se postupně rozšířil na celý Apeninský poloostrov včetně alpských oblastí; celá Itálie potom byla centrální provincií Římské říše (viz chronologický přehled v **příloze**). Ve středověku i novověku byla Itálie **rozdrobena** na řadu feudálních útvarů a městských republik (comuni), z nichž se postupně vyvíjely větší regionální státy ovládané mocnými rody (signorie). Specifickým jevem byly rovněž tzv. námořní republiky (Amalfi, Pisa, Janov, Benátky aj.). Území Itálie bylo takřka neustále cílem **výbojů sousedních států** (zejména římsko-německých panovníků a později Francie, Španělska a Rakouska). Teprve v 19. století se podařilo dovršit hnutí za národní jednotu – **risorgimento**. Sjednocená Itálie byla od 17. 3. 1861 **monarchií** (Regno d'Italia). Králové sjednocené Itálie pocházeli ze savojské dynastie (Vittorio Emanuele II. a jeho následovníci). **Italská republika** vznikla na základě referenda konaného 2. června 1946.